СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 50. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3 БЕРЕЗНЯ 1948. No. 50 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 3, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КОМІСІЯ ГОДИТЬСЯ НА ДОПУЩЕННЯ 100,000 ІМІГРАНТІВ ЗО СКИТАЛЬЩИНИ

Вашингтон, 1 березня. — Повна сенатська правнича комісія згодилася на законопроєкт, щоб до Злучених Держав допустити 100,000 нових імігрантів зо скитальщини впродовж двох років в додатку до звичайної іміграційної квоти, яка виносить 150,000 осіб річно. Коли б біл був прийнятий повним конгресом, він мав би увійти в життя з днем 1 липня 1948 р. Сенатор Роберт А. Тефт, голова республиканської політичної комісії, яка рішає про програму нарад у конгресі, заявив, що він не може сказати наперед, коли цей законопроєкт буде поставлений на денний порядок, одначе „без сумніву" він буде ухвалений теперішнім конгресом. Конгресмен Вилієм Дж. Стратон, який вніс свій іміграційний законопроєкт в палаті репрезентантів, висловив вдовілля, що сенат прийняв свій проєкт і заявив, що він обстоюватиме допущення 100,000 скитальників річно. В теперішній редакції законопроєкт вимагає, щоб найменше половина нових імігрантів походила з країн, які були насильно зайняті чужинною державою; найменше половина імігрантів мають бути або фармерські робітники або такі, що хочуть працювати на ріллі в Злучених Державах; першенство мають скитальники, які перебувають в таборах від 1 січня 1948 р.; імігранти мусять виказати, що вони надаються до праці в цій місцевості, до якої вони приїздять; вони повинні мати запевнення, що дістануть працю так, що не позбавляти роботи нікого іншого і щоб не були тягарем для своїх свояків; що будуть мати мешкання без усування з мешкань теперішніх комірників. Голова комісії, сенатор Реверком, сказав, що поправки до законопроєкту можна буде вносити до 1 травня.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ПРОКЛЯМАЦІЯ В СПРАВІ ДНЯ АРМІЇ.

Вашингтон. — Закликаючи Америку „бути на сторожі й бути готовою" президент Труман оприлюднив свій зазив до святкування Дня Армії 6 квітня. У прокламації сказано, що готова Америка є найліпшим забором миру. Ціль Дня Армії є підтримання на дусі вояків, які сповняють важливу місію демократії поза кордонами країни.

ЩЕ ДВА ПІВДЕННІ СТЕЙТИ ПРОТИ КАНДИДАТУРИ ТРУМАНА.

Атланта, у стейті Джорджія. — Демократичні провідники стейтів Савт Каролайна і Тенесі оприлюднили постанову, що вони не підтримають Трумана як кандидата своєї партії при виборах восені. Водночас стейтовий комітет Демократичної партії в [illegible] ухвалив не брати участи в конвенції партії, коли вона буде настановляти кандидата в липні, щоб у такий спосіб виказати своє негодування проти Трумanoвих старань перевести закони в справі громадської рівноправности на півдні.

ЩЕ ОДИН КОМУНІСТ ПІД АРЕШТОМ ДЛЯ ДЕПОРТАЦІЇ.

Ню Йорк. — Департамент справедливости арештував Ирвинга Поташа, члена красвого комітету Комуністичної партії і предсідника міжнародної юнії кушнірів, щоб депортувати його поза границі держави. Поташ є уродженцем Росії, не має прав громадянства, і під час свого побуту в Америці від 1915 р. все належав до скрайних організацій, які проповідують насильне скинення американського уряду. Чотири комуністи, які перебувають на Елис Айленд для депортації, почали голодовий страйк. Урядники заявляють, що арештовані мають доволі харчів у своїх кімнатах і тому вони не можуть їм в нічім ні помогти ні перешкодити у відживленні.

ДОМАГАЮТЬСЯ 10 БІЛЬЙОНІВ РІЧНО І 35,000 ЛІТАКІВ ДЛЯ ОБОРОНИ.

Вашингтон. — Рада конгресової авіяційної комісії вийшла з домаганням переведення красвої оборони з повітря з видатками пересічно по 10 більйонів впродовж найближчих 5 років. Комісія твердить, що ця програма є необхідна для оборони країни, щоб осягнути супремацію в повітрі, а всяка інша оборона є самообманом. Комісія твердить, що світ стоїть під загрозою безпосередньої трагедії, а наша країна є виставлена на агресивну атаку. Нова зброя одвирає можливості масового винищення людства. Найуспішнішою обороною проти атомової війни є атомова сила для порушування літаків і тому комісія домагається негайної будови заводів для неї.

ПЕРЕДВИБОРЧА АГІТАЦІЯ НА ПЕРЕШКОДІ ВАЖЛИВИМ СПРАВАМ.

Кій Вест, на Флориді.—Президент Труман ствердив у своїй пресовій конференції, що підготування до президентських виборів восені, як також розмірно значне число кандидатів з Республиканської партії, є на перешкоді до наладнання важливих домашніх і закордонних справ. Коли його запиталися, чи він є кандидатом на поновний вибір, він сказав, що не має часу на передумання цієї справи, бо має ум полонений важливішими справами. Конференція була без усяких формальностей, кореспонденти сиділи на траві на запрошення президента, а він самий стояв.

АВТОМОБІЛЕВА ЮНІЯ ПЕРЕВОДИТЬ КАМПАНІЮ ПРОТИ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

Шікаго. — Автомобілева юнія, яка нараховує мільйон членів, почала складати пляни для посилення акції проти третьої політичної партії, якщо вона хоче перевести вибір Генрія Волеса.

Боєва промова сен. Ванденберга проти імперіялізму Москви

Вашингтон, 1. березня. — У зворушливій промові, яка спонукала майже ввесь сенат до оваційних оплесків, сенатор Артур Г. Ванденберг, голова комісії закордонних справ, візвав сенат до якнайбільшого поспіху в прийнятті Програми для Видужання Европи. У своїм зазиві, який тривав одну годину й 20 мінут, промовець клав вагу на те, що Злучені Держави не мають зовсім на увазі загодувати комунізм, бо „мир і апізерство не йдуть впарі, як не йшли від часів Мюнхену й Ялти". Він заявив одверто, що „залізна заслона не сміє дійти до берегів Атлантику чи то при допомозі агресії, чи через занедбання". Це була одна з більших промов сенатора в цілій його політичній карієрі. У ній він одворив дебату повного сенату над предявленням адміністрації, щоб признати 5.3 більйонів долярів на виконання Пляну Маршала, який має на цілі спинити похід комунізму, тому, що він „загрожує всяку свободу і всяку забезпеку, як у Старому так і в Новому Світі тим, що накладає невільничі пута на вільні народи по всіх усюдах". Ванденберг на початку своєї промови пригадав на щойно переведене поневолення Чехословаччини і на задумане поневолення Фінляндії, а закінчив мольбою за Боже благословення для успішного переведення придуманого закону.

В КОНГРЕСІ ОПРИЛЮДНЮЮТЬ ВІСТІ ПРО СОВЄТСЬКЕ ШПИГУНСТВО В АМЕРИЦІ.

Вашингтон. — Комісія для Неамериканських Діянь палати репрезентантів оприлюднила, що має докази на „широко розвинену шпигунську змову Совєтів", яка діє в Злучених Державах. Крім цеї загальної заяви, комісія вийшла з обвинуваченням проти д-ра Едварда Ю. Кондона, директора Краєвого Бюра Стандартів за те, що він є „одною з найслабших ланок" в цілій сітці забезпек, яка обороняє атомові тайни нашої країни. Комісія твердить, що він має за собою довгу історію прорусійських симпатій і „свідомо, чи несвідомо, дружився з особами, про яких панує загальне поняття, що вони є совєтськими шпигунськими агентами". Кондон був іменований на теперішнє становище колишнім секретарем торгівлі Генрієм Волесом. Теперішній секретар торгівлі Вилієм С. Фостер твердить, що слідство, переведене над Кондоном, виказало нестійність давніших закидів проти його.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

Вашингтон. — Президент Труман візвав конгрес продовжити на три роки теперішній Акт про Взаємну Торгівлю тому, що він є необхідний для теперішніх велетенських підприємств, задуманих для економічної відбудови світу. Договір вигасає з днем 12 червня. Його придумав ще перед 14 роками секретар стейту Кордел Гол за часів першої каденції президента Рузвелта. Теперішня республиканська більшість відноситься неприхильно до цього Акту.

ГВАТЕМАЛЯ ЗА СУДОВЕ ВИРІШЕННЯ ГРАНИЧНОГО СПОРУ З БРИТАНІЄЮ

Вашингтон. — Центральноамериканська республика Гватемаля зажадала вирішення граничного спору між нею й Великою Британією за околицю Белізи при допомозі Міжнародного Суду Справедливости, як про це звіщує департамент стейту. Спір за Белізу, яка лежить на границі Британського Гондурасу, дійшов до такої стадії, що Британія вислала туди воєнний корабель.

ПРИЙДЖАЄ КОРАБЕЛЬ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ.

Ню Йорк, 2 березня. На завтра, середа 3-го березня, заповіджений тут приїзд пароплава „Марін Флешер", що везе 630 нових імігрантів з таборів скитальників в Німеччині, між ними теж українців. Приїзд корабля заповіджений на 9-ту годину рано до пристані ч. 95, Вест 55-та Вулиця і Норт Ривер.

ЗАГРОЗА ДЛЯ СКИТАЛЬНИКІВ В ІТАЛІЇ

ІТАЛІЙЦІ ВИДАЛИ БОЛЬШЕВИКАМ 30 ВТІКАЧІВ.

Відень, 1 березня. Скитальники з американської зони Австрії, що стараннями ІРО мали виїхати на поселення до Аргентини, відмовилися переїжджати через Італію, з огляду на останні події, які в тій країні під цим оглядом заіснували. В італійський мировий договір вставлено клявзулю, на підставі якої італійський уряд повинен видати кожному зі союзників їх громадян з італійської території, якщо цим втікачам будеться закидувати „воєнні злочини". На цій підставі минулого грудня італійська поліція задержала в одному з італійських портів та видала Советам 30 втікачів зі Советського Союзу, що теж стараннями ІРО їхали на поселення до Аргентини. Скитальники з таборів в американській зоні Австрії вислали багато протестів до президента Трумана та п-ні Рузвелт.

СОВЄТИ В О.Д. ПРОТИ ПРОЄКТУ РОЗЗБРОЄННЯ

Лейк Соксес, Н. Й., 1 березня. Советський представник в Комісії О.Д. до справ звичайного роззброєння, А. Громико, відкинув сьогодні канадсько-австралійську пропозицію в цій справі.

Фінські консерватисти рятують честь країни

ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ СТАЛІНОВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ФОРМАЛЬНОГО ПОНЕВОЛЕННЯ.

Гельсінки, Фінляндія, 1. березня. (ЮП). — Фінська консервативна партія, яка має в парляменті 29 послів на всіх 200, заповіла сьогодні свою опозицію проти будьяких розмов з большевиками на тему „запропонованого" Сталіном совєтсько-фінського „союзу" проти „німецької агресії". Як зважити, що мала Фінляндія сьогодні цілком залишена на призволяще „миролюбних" большевиків, що попали в імперіялістичну гістерію та на лад Гітлера захоплюють країну за країною, то фінські консерватисти знову виправдують здобуту вже фінцями славу героїчного народу. З інших партій досі зайняли становище не тільки комуністи, домагаючись, очевидно, прийняття Сталінового наказу. Сьогодні теж відбулися таємні наради президента з політичними і військовими провідниками, але їх вислід не подано до відома. В загальному вважається, що Фінляндія не матиме сили протиставитися совєтським домаганням і буде змушена прийняти їх, тимбільше, що країна вже як не формально то фактично є під совєтським „впливом".

ПОНЕВОЛЕННЯ НАРОДУ ПІД ГАСЛОМ „ВОЛІ НАРОДУ" В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 1 березня. Чехословаччина зазнає всіх страхіть терору і знущань большевицької диктатури, що її під гаслом „волі народу" здійснюють комуністичні виконкоми. Вони з великим поспіхом завершують перебрання цілої державної і суспільної адміністрації, руйнуючи дощенту залишки вільних ще демократичних інституцій та безоглядно знищуючи всіх, хто має відвагу ставити їм опір. Ціла країна виглядає як після похорону і тільки озброєна до зубів комуністична поліція справляє оргії на трупі чеської демократії. Національно-соціялістична партія президента Бенеша вже змінила свою назву на „Чеську соціялістичну партію". Приголомшені большевицьким ударом чехи починають повільно приходити до притомности та здавати собі справу зі своєї трагедії, шукаючи можливостей рятунку. В цілій країні незвичайно поширені і піднесені воєнні настрої.

БРИТАНІЯ ОСТЕРІГАЄ ЖИДІВСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 1 березня. Невідомі терористи виконали сьогодні замах на автомашину британського командуючого генерала в Палестині, якого в той час в авті не було. Теж обійшлося без бульякого іншого випадку і жертви, хоча один з ескортуючих „джіпів" був вибухом мін перекинутий. Кілька годин раніше британські власті проголосили урядову декларацію, остерігаючи жидів перед атаками на британських вояків, що може мати для самих жидів не передбачені ними наслідки. В заяві стверджується, що жидівські терористи своєю брутальністю самі ставляють себе поза межі цивілізованих людей.

ЗАХІДНА ЕВРОПА ГОТОВИТЬСЯ ДО ОБОРОНИ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ

ЗАВТРА В БРЮСЕЛЬ ПОЧНЕТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАХІДНИХ КРАЇН В СПРАВІ СОЮЗУ.

Лондон, 1 березня. — Британський премієр Атлі повідомив сьогодні в парляменті, що в найближчий четвер почнеться в Брюсель, столиці Бельгії, конференція пятьох західно-европейських держав, Британії, Франції, Бельгії, Голандії та Люксембургу, в справі спільного оборонного союзу. Базою переговорів буде британсько-французький військовий договір, підписаний минулого року в Дюнкерк. В нарадах візьмуть участь амбасадори і спеціялісти з усіх згаданих країн. Премієр Атлі, повідомляючи про це, заявив, що „політика Британії є політикою миру", додаючи: „але рівночасно ми повинні дати наш вклад в спільну оборону, яку ми бажали б збудувати спільно з нашими союзниками в Европі, з нашими домініями та з нашими приятелями за Атлянтиком". Заява була прийнята з великим одушевленням приявних послів. Говорячи про „збільшену загрозу в Европі", спричинену „головно збільшеним поширенням диктатури подіями останніх днів", премієр Атлі пригадав, що Британія і Франція запропонували Бельгії, Голандії та Люксембургові створити спільно союз західно-европейських держав під кожним оглядом. Пропозиція була прийнята і бельгійський уряд поробив конкретну підготовку до офіціяльної конференції, яка почнеться в найближчий четвер в Брусель.

БРИТАНСЬКА ПРЕСА ЗАКЛИКАЄ ДО АКЦІЇ.

Лондон, 1 березня (АП). — Вся сьогоднішня британська преса в найбільш рішучій формі закликає західні демократичні країни та Америку до акції для спинення большевицького імперіялізму. Консервативний „Дейлі Графік" м. ін. пише: „Злучені Держави Америки повинні сказати Росії ясно й отверто, що як вона рушиться ще одну милю на захід в Европу, тоді град атомових бомб посиплеться на Совєтський Союз".

ПРЕМІЄРИ ГОВОРИТИМУТЬ ПРО СОЮЗ.

Брюсель, 1 березня. — В бельгійських урядових колах сьогодні повідомляють, що в конференції в справі спільного оборонного союзу пятьох західно-европейських держав візьмуть участь імовірно теж самі премієри і міністри закордонних справ. Союз, що охоплюватиме політичну, військову, господарську і культурну співпрацю між цими країнами, буде підписаний, можливо, ще перед 15 березня, коли в Парижі почнеться конференція в справі Пляну Маршала

ФРАНЦІЇ СПІШНО.

Париж, 1 березня. — Сьогодні тут офіціяльно повідомлено, що французький уряд прийняв запрошення на конференцію в Брюсель в справі західно-европейського союзу держав. У французьких урядових колах і в пресі підкреслюється необхідність поспіху в акції, з огляду на збільшену агресивність Совєтського Союзу, виявлену в останньому в Чехословаччині і Фінляндії.

БРИТАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИЙНЯВ ОБОРОННУ ПРОГРАМУ.

Лондон, 1 березня. — Британський парлямент прийняв сьогодні запропоновану міністром оборони А. В. Александром оборонну програму, що передбачує в мирних часах армію в кількості 716,000 старшин і вояків, з того: 145,000 у флоті, 345,000 в сухопутній армії та 220,000 в авіяції. Видатки на армію в найближчому році мали б бути зредуковані до 692,000,000 фунтів стерлінгів. Ухвалення бюджету та оборонної програми попередили виступи представників уряду та послів, в яких однозгідно підкреслювано безпосередню загрозу збоку диктаторського совєтського імперіялізму.

НАДІЙНИЙ ЗВОРОТ В РОЗМОВАХ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ.

Лондон, 1 березня. — Конференція представників Америки, Британії і Франції та Бельгії, Голандії і Люксембургу в справі західної Німеччини повинна закінчитися в найближчу пятницю. Перебіг і вислід нарад держиться в тайні, проте не бракує натяків, що у звязку з останніми подіями в Чехословаччині та Фінляндії в розмовах зайшов „надійний зворот", що може закінчитися повною однозгідністю в рішеннях.

ВІДБУДЕТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ СКАНДИНАВСЬКИХ ПРЕМІЄРІВ.

Стокгольм, Швеція, 1 березня (ЮП). — Дня 18-го березня зїдуться в цьому місці премієри Швеції, Норвегії і Данії, щоб спільно обговорити „створене в останньому часі політичне положення". Вони виступлять теж публично на масовому зібранні шведських соціял-демократів.

В ЮГОСЛАВІЇ ЗАСУДИЛИ ПРАВОСЛАВНОГО ЄПИСКОПА.

Београд, Югославія, 1 березня. — Югославський большевицький „народний суд" засудив сьогодні на 11 років каторги народженого в Америці православного єпископа Настича. Його засуджено за „співпрацю з ворожими елементами".

ЗЛОВИЛИ "РАСОВУ" НАЦІСТКУ.

Франкфурт над Майном, Нім., 1 березня (АП). — Американські військові агенти заарештували сьогодні у французькій зоні німку Гертруду Шольц-Клінк, що була провідницею гітлерівок та зокрема дбала, щоби німецькі жінки родили Гітлерові багато „расових" дітей. Разом з нею зловлено її чоловіка, колишнього гестапівського полковника. За ними шукали від закінчення війни.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346 JERSEY CITY 3 N. J.

В ОБОРОНІ ЧУЖОМОВНИХ РАДІЄВИХ ПРОГРАМ

В Дітройті радієва стація WJLB, яка передає радієві програми в 17 різних мовах, повідомила інтересованих, що з днем 28 лютого не буде більше передавати чужомовних програм. Це означало б кінець усіх чужомовних радієвих годин, включно з українською. Подібне зробили деякі стації в Ню Йорку та Нюарку.

Яка ж тому причина?

З дітройтської преси, яка про цю справу широко розписується, довідуємось, що причиною відмови вдержування чужомовних програм було це, що большевики надуживали тих програм для комуністичної пропаганди, ширення клясової чи іншої ненависти, оборони Совєтів та нападів на Злучені Держави.

Коли іде про большевицькі програми в не-англійських мовах, то воно дійсно так є. Хто слухав колинебудь большевицьку програму в українській мові, той знає, що вона була тільки засобом для розбивання американських українців, баламучення їх щодо дійсного стану в Україні й Америці та перетягання їх у комуністичні ряди. На такі години обурювалось ціле не-комуністичне українське громадянство в Америці. Їх повинні були вже давно замкнути як такі, що ширять брехню і розбрат, хвалять ворогів Америки і катів українського народу.

Подібне можна цілком певно сказати і про інші большевицькі години, які ведуться іншими мовами. Та при чому тут такі радієві програми, які не є большевицькі та які ще постійно звертали увагу на большевицьку небезпеку? Чому їх замикати? Бо як замикаємо усі чужомовні години без розбору, тоді, очевидно, можна думати, що тут входять в рахубу ще й інші речі та що пішла якась кампанія, звернена проти „чужинців", себто таких, що не є англо-саського походження, чи яких англійська вимова зраджує таке походження. Того роду закиди не відповідають толерантному духові й свободі американської країни, особливо, як іде про такі радієві години, які передають чужими мовами культурні, мистецькі програми та які є вірні американській країні й її демократичним ідеалам. Ніхто розумний не може мати нічого проти замкнення радієвих годин, які виховують Америці зрадників, які вихвалюють диктатури та большевицьку неволю в Совєтах. Але годі потурати нетерпимости до не-англійських мов вже тому, що того роду нетерпимости звичайно бувають вступом до таких нетерпимостей, якими славляться диктаторські та тоталітарні держави. Тому і не диво, що піднялись широкі протести проти знесення чужомовних радієвих програм у Дітройті, до яких долучились теж і українці, зорганізовані у своїх центральних і локальних організаціях.

Справа ця опинилась в суді, який видав радієвій стації наказ тимчасово далі продовжувати чужомовні години. Треба надіятись, що все вийде на добре, не зважаючи на те, що комуністи і тут перешкодою, бо й вони протестують і хотіли б врятувати свої години. Та їх треба покарати, але не тих, що дорожать американськими ідеалами.

У народів поневолених колі

В останніх днях довгий реєстр поневолених большевицькою Москвою народів ще продовжився чехами і словаками. По фінців вже простягнені криваві пазурі Кремля, як теж для греків, італійців і французів вже приготоване місце у народів поневолених колі. Скільки їх тепер? В самій тільки Европі: українці, білоруси, литовці, лотиші, естонці, поляки, румуни, болгари, мадяри, альбанці, серби, хорвати і словінці, частина австрійців і німців і вкінці чехи та словаки з фінцями на черзі. Отже 18, не говорячи вже про безпосередньо загрожених. В малій і великій Азії буде ще зодва десятки. Усі вони в одному большевицько-російському народів поневолених колі, як мусів би сьогодні сказати поет.

„Відомим способом, введеним Гітлером, його колишній партнер і завзятий наслідувач в поневолюванні інших країн, Сталін, наважився тепер захопити Фінляндію, негайно після здобуття Чехословаччини" — починає „Ню Йорк Таймс" з 1-го березня свою редакційну статтю на тему советських домагань до Фінляндії. На таких і подібних твердженнях не тільки збоку преси, але й відповідальних державних мужів Америки та інших вільних ще демократичних країн докищо і кінчиться. Сталін цілком наслідує Гітлера і поневолює один нарід за другим і що з того? Докищо — нічого, як і „нічого" не було довший час і з Гітлером. Сталін сьогодні точно копіює те, що робив Гітлер на коротко перед своєю смертю, але ще так далеко не зайшов. Чи ж би і Сталінові дозволено ще тупнути ногою і сказати, що вже ніодного американця чи англійця нема на европейському континенті, як це свого часу театрально заявив Сталінів приятель Гітлер? Бо що Сталіна та його клікy доля Гітлера дожидає — це гарантує незмінна логіка історії. Проблема тільки часу, та це в основному — справи не змінює, не змінює її багато головно для українців, як іде про те, скільки ще народів у совєтському колі поневолених опиниться. Українці там були перші, що напевно не дає причини до хвальби, але що теж дає чимало до думання. Бо українці не тільки перші опинилися у советській неволі, але вони теж перші на большевиках пізналися і перші проголосили та повели проти них безпощадну боротьбу, як перші вели її теж проти націстів і чого ще й досі деякі тверді лоби не можуть зрозуміти.

Звичайно, це не належить ані до приємности, ані до „доброго тону" пригадувати людям їх вину в нещасті, але тут не можна поминути мовчанкою деяких фактів, вже хочби тільки для самої науки.

Сьогодні разом з українцями опинився під большевицьким чоботом ще останній, що як не безпосередньо то посередньо брав участь в большевицькому макабричному пирі над трупом української держави. Польща, головний большевицький союзник з протиукраїнської боротьби, вже раніше зазнала української долі, подібно як її зазнав теж третій „акціонер" в окупації української землі, Румунія. Большевизм належить до тих страшних трагедій і лих, якого справді і своїм ворогам не бажається. Але спостерігаючи події в країнах вчорашніх окупантів української землі а сьогодні самих окупованих, Польщі, Румунії і вкінці в Чехословаччині, українська думка сама завертається до недавного минулого та пригадує, як то бувало...

Українські армії кривавилися в боях з північною червоною навалою, молода українська держава конала в судорогах під ножем большевицького злочинця, а поляки й собі живе українське тіло шматували та на українській землі своє „моцарство" будували. Чехословаччина собі шматок української землі з різними обіцянками відірвала, а румуни собі шулікою кусень скривавленої в боях за свободу української землі рвали.

Українські герої в большевицьких казаматах гинули, своїми благородними кістками тайгу Сибіру встелювали, мільйони українців від зорганізованого большевиками голоду гинули, а поляки собі для українців шибениці будували та свої тюрми українськими вязнями наповнили. Чехи за всі свої обіцянки автономії для українців рукою махнули, а румуни саме існування козацьких нащадків заперечували. Всі вони разом з большевиками Україну розпинали та з лакімства лукавого большевикам в їх злочинах над українським народом допомагали. Фактів на це не перерахувати. А сьогодні? Не буде пересадне твердження, що головно тому, що поляки, румуни і чехи самі усіх зусиль докладали, щоб українців до народів вольних кола не допустити, сьогодні самі у народів поневолених колі опинились. Хай і вони собі сьогодні над цим подумають та обміркують, щоби було, якби...

Якби Польща, замість могутнє колесо історії безглуздо зупиняти та українцям ніж у спину пхати була виявила цю одробину політичної мудрости та якщо вже не спільно з українцями большевицького злочинця приборкувала, то бодай їм своїми Ригами та активною боротьбою проти них їм в тому не перескаржала.

Якби Чехословаччина своїх обіцянок додержала, Карпатській Україні приобіцяну автономію дала та бодай в творенні української визвольної бази, якщо вже не допомагала, то бодай цих намагань не нівечила.

Якби Румунію був бодай на одну хвилину просвітив малий тільки проблиск не аж надто великої політичної тверезости і вона здала собі з того справу, що вона ще найменше причин і сили має в нищенні та поневоленні України участь брати.

Якби поляки, чехи і румуни були ще в додатку українського голосу послухали, право українців на місце у народів вольних колі признали та спільно з ним як вольні з вольним про власне добро і безпеку справедливо подбали, були б не мали потреби сьогоднішньої трагедії у народів поневолених колі разом з українцями переживати. Але, недаром народне українське прислів'я мовить, що „Кого Пан-Біг покарати хоче, тому раніше розум відбирає". Чи з теперішньої кари вони потраплять відповідну науку винести — це тільки історія покаже, яка сьогодні на них за їхні гріхи проти українського народу мститься. Сьогодні, у народів поневолених колі...

Микола Чубатий.

Як працювало Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові

(З приводу його 75-літного існування, 1873-1948).

I.

Окупація всіх українських земель червоною Москвою приневолює українців поза Україною подумати над переорганізацією свого збірного життя. Ми є нині цілком відтяті від українського народу на рідних землях. Ані він на нас, ані ми на нього не в силі впливати культурно. Ми не в силі вже його й матеріяльно спомагати. Тому на українців поза Україною спадає багато таких обовязків, яких вони давніше не мали. На нас спадає обовязок помогти скитальцям братам усадовитися десь під сонцем на спокійній землі та зачати вести нормальне людське життя. Нам треба продовжувати духове життя України та перейняти опіку над тим, без чого немає народу на світі, себто над культурою українського народу, над його наукою, літературою і мистецтвом. Нам треба подумати також, щоб підростаюче покоління дальше плекало культурні надбання батьків, бо Україна, доки там є московська окупація, не засилить нас тою духовою пожнвою.

Немає сумніву, що між культурними цінностями нації перше місце займає його наука, бо наука це коротко і розумне зібране та виложене все це, чим живе нація. Тому нам конечно треба запізнатися ближче з тим, що творив український нарід на рідних землях на полі української науки, щоб знати, що ми повинні дальше робити для тої засадничої ділянки української культури. Не оточимо ми опікою української науки, так наш нарід стане скоро сточуватися культурно вниз, себто станеться саме це, чого московська окупація України бажає та до чого вона прямує.

НТШ та Всеукраїська Академія Наук.

Провідне місце в організації української науки в останніх сто літах національного відродження українського народу займало Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові що того року обходити буде 75-літній ювилей свого існування. Основане 1873 року перетривало воно аж до осені 1944 р. на рідних землях у Львові, коли то большевики, опанувавши вдруге Львів, це живе огнище української науки остаточно закрили. Більшість вчених тої найстаршої установи України виїхала поза межі України і на еміграції обновила свою діяльність. Його доля залежить від українців поза Україною, від їх зрозуміння тої правди, що без української науки українська нація зникне.

Упродовж 75 років Наукове Товариство ім. Шевченка було не тільки головним огнищем наукових дослідів українських вчених, але також представником української науки перед ученим світом інших народів. Тільки на короткий час, видавалося, що провід української науки природним шляхом перейде в другі руки, в руки Всеукраїнської Академії Наук в Києві. Це був час шести літ від 1923 до 1929 року. Це час культурної передишки в Україні, час так званої українізації. Большевики, самі притиснені гострою економічною крізою, а з другого боку гострою політичною крізою, зазначеною боротьбою Сталіна з Троцьким за владу, немов попустили шрубу, що давила ціле українське життя. Всеукраїнська Академія Наук розвинула тоді великанську наукову роботу. Згуртувалися там старі вчені, що вже давно були відстали від української науки. Появилися молоді сили. Видавнича діяльність була така велика та така серіозна, що ледви котра академія наук могла перевищити Всеукраїнську Академію Наук в Києві. Цей період української науки став живим доказом, що міг би осягнути талановитий український нарід та який вклад він міг би внести в скарбницю культури світа, коли б мав політичну волю.

Наукове Товариства ім. Шевченка у Львові з правдивою радістю слідкувало за тим розмаховим зростом української науки на Східній Україні та без жалю готовилося передати булаву української науки в руки київської установи. На жаль цей період свободи для української науки в підсовєтській Україні скоро закінчився, й то дуже трагічно. Прийшла катастрофа 1930 року, арешти, присуди та заслання десяток щонайкращих українських вчених академіків. Академію на приказ Кремля комуністи відукраїнізували. Місця вчених академіків заняли неуки-комуністи, в більшості неукраїнці. Свобідні досліди над українською культурою з академії прогнано, а саму академію перемінили на установу пропаганди московського комунізму на Україні. Науковому Товариству ім. Шевченка у Львові знов прийшлося проводити українським науковим життям цілої України, так, як це бувало за царату.

Нині свій тимчасовий осідок найшло Наукове Товариство ім. Шевченка на терені Німеччини, а тільки свій відділ утворило в Америці, в Ню Йорку. Оскільки політичне положення України не зміниться, сама Головна Управа Наукового Товариства ім. Шевченка буде приневолена перенестися до Америки, а теж творити свої відділи по різних осередках скупчень українських вчених.

Устрій НТШ.

Коли ми, американські українці, маємо поміж собою Американський Відділ, НТШ, то нам слід ближче запізнатися з ним тай зі самим НТШ. Структура НТШ тепер є того роду, що ця установа має своїх дійсних членів, іменованих Матірним Товариством, на внесення відповідної наукової секції, за свої наукові заслуги, та звичайних членів, себто людей, що мають такі зацікавлення українською наукою, що вони можуть в майбутності стати дійсними членами. Тим способом звичайні члени це немов кандидати на дійсних членів. За час 75-літнього існування НТШ мало між своїми дійсними членами всіх визначних українців як М. Грушевського, К. Левицького, Ю. Романчука, І. Франка, митрополитів Андрея Шептицького, Йосифа Сліпого та десятки других.

(Продовження на стор. 3-тій).

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

„ТРЕТЯ РЕВОЛЮЦІЯ"

Оповідання

10)

Хлопці почали гуляти.

З тачанок скинули кулемети, і вони поволі, від будинка до будинка переїздивши, сповнилися рухомим майном, найбільше одежею. Її махновці любили. Вона вабила їх незвичайним своїм кроєм, своєю притаманністю панству. Брудні, веселі чубаті хлопці натягали на чоботи европейські штани, а на кремезні плечі — піджаки й візитки. Жадоба колекціонерів охоплювала їх, на костюм вони одягали ще костюм, зневажаючи розміри, а поверх, наопашки брали м'які кожухи й жіночі ротонди. Вони ходили грубезні, надмухані пишнотами вбрання, а проте поважні й суворі.

Білизна міських жінок чарувала їх своєю дивною м'якістю і мереживом. Коли розпадалися перед ними гардероби й комоди, вони брали в руки тонкі пахучі сорочки, прозорі панталони, розгортали їх, роздивлялись їх на світло, невиразно відчуваючи, що й кохання тут таїть їм незнані насолоди. Вони ховали їх по кешенях, мов любовні талісмани.

Ще любили вони золото й срібло, бо воно дає хвилини щастя й владу над людьми. Їхні пальці ясніли десятками каблучок, до нагаїв вони чіпляли годинники й ланцюжки. Килимами й сибірськими хустками вони кульбачили коні, мов східні володарі перед походом. А все інше складали жужмом на тачанки.

За яких дві години велике грабування почало обертатись на звичайну працю й мирне видовисько. Тачанки загонами охопили квартали, пересуваючись від розкішних помешкань кунців, фабрикантів до скромних притулків пересічних людей. І ніхто не опирався вже й не лементував. Це масове й фатальне. Грабований будинок оточала юрба цікавих, що серед них були й уже пограбовані; дехто заходив і в середину подивитись, як це відбувається. Сміхи й дотепи прикрашали порівняння багатств. Врядигоди, коли витягали з будинку приховані лантухи цукру, борошна, сувої мануфактури, ящики чобіт, — переможники гукали:

— Егей, сюди!

І починався розподіл. Сварилися бабусі, простягаючи хусточки на цукор, верещала дітва, чоловіки приймали дарунки в картузи й капелюхи. Це був казковий час, коли хлопчаки знаходили по вулицях загорнені в ганчірку гроші, а дівчата, йдучи повз, одержували несподівано коралі й панчохи з щедрих рук переможників.

Цей день записано на скрижалях міста, що знало чотирнадцять влад перед тим і багато потому. Кам'яне й гордовите, оселя культури і зверхности, воно навколішках приймало ганьбу від буйного села, що залило його вулиці. Село вийшло з своїх мазанок і стріх, поклало руку на той незрозумілий механізм, звідки йшли усі накази, куди возилось податки, де жили дідичі, лунала чужа мова й зникав вихований у степах хліб. Село прийшло один раз могутнє і місто стенулося з палкого подиху степів, здавалось уже підвладних назавсіди. А от сталася третя революція — похід села на місто.

Андрій Петрович стояв на порозі своєї кімнати й дивився. Двоє махнівців у шапках розкидали його книжки, витягали брудну білизну з кошика, що під ліжком. Один сіпнув скатертину, що віддавна прикрашала покалічений стіл, — і єдина склянка, вірна подруга господарева, дзвінко загинула на підлозі. Тоді білявий хлопець запхнув білизну під ліжко й промовив:

— Так. Значить, кончай.

Він видобув з-за халяви срібний портсигар і закурив.

— А де живе поміщиця Васюкова? — спитав він у Андрія Петровича.

— Не знаю, — відповів той, — не чув.

— Да. Значить виїхала.

По інших кімнатах теж кінчали. В помешканні урядовця пошт і телеграфів не було цінних речей, тим то брали все вряд — серветки, ложки, подушки. З трьох крісел безжально здирали оксамит і лишили їх голими посеред хати, ще звалено грубу — шукали скарбів. Марта Данилівна сиділа на лавці біля буржуйки ввесь час, поки десятеро легінів патрали її кімнати. Під грюкіт шаф і чобіт вона часом схоплювалась і знову сідала. Їй раптом займалось бажання впасти навколішки й благати. Хлопці гукали, лаялись, торохкотіли посудом, а вона сиділа, тримаючи на грудях руку.

Григорій Опанасович стояв у кутку. З кожною зрушеною річчю і перекинутим стільцем у нього холонула кров. Жах обіймав його. Мовчазний завсіди, він стримував себе, щоб не завити, щоб не кинутись і не здушити чийогось ворожого горла. Потім він зблід і знесилів. А коли почали розходитись, Григорій Опанасович з новою силою зрозумів, що все кінчилося, що ніколи не повернути йому плодів своєї праці, і мрії його потрощено назавсіди, і немає вже життя, тільки непотрібні обдерті дні. Він бачив — один з махнівців поніс його пальто. Розпач хитнув його, він кинувся й забубонів:

— Моє пальто... моє...

Його очі блимали, слова бовкнули глухо, і руку він простяг, як голодний жебрак. Тоді хтось промовив:

— Оддай, Мишко. Це їхнє.

До ніг йому кинуто пальто. Він підняв його й надів. Холодні судороги зігнули йому пальці. Він сів на розпанахане ліжко, загортався в пальто і згинався.

Всі пішли. В порожніх хатах поволі осідав сполоханий пил. За вікнами темнішав день, крізь відчинені двері котилися холодні передвечірні подихи. Григорій Опанасович сидів, зловісна тиша проймала його тіло німим холодом і тремтінням.

Марта Данилівна підійшла до нього й сказала:

— Що вони зробили... Подивись, що вони зробили...

Вона стисла руками груди й прошепотіла:

— Альошо, чого ти не захистив нас? Ти ж рідний, ти ж син...

Вона замовкла й стояла. Григорій Опанасович підвів

(Докінчення на стор. 4).

Правда про Листопадовий Зрив

Отвертий лист до Д-ра Л. Цегельського

Шановний Пане Докторе!

У 86 ч. „Америка" з дня 4. листопада м. р. Ви надрукували свою статтю про Листопадовий Зрив 1918 р. В ній Ви незгідно з дійсним станом — намагаєтеся доказати ні більше ні менше, як те, що Легіон УСС-ів не виявив належного послуху своїй новоутвореній Владі, на якійсь там „чорній раді" плянував проголосити В. Вишиваного королем Галичини та не думав рушатися зпід Черновець тоді, коли Президія Національної Ради закликала його до Львова на захист щойно проголошеної Західно-Української Держави. Ви стверджуєте, що Легіон УСС треба було щойно „пригласкувати" вибором сотн. Дм. Вітовського на кидта Львова, щоб спонукати його рушити на Львів. У висліді цього поляки, мовляв, зайняли важні пункти Львова, а УСС-и в дальшім ході нашого Визвольного Змагу „зійшли з арени" й „розплилися в УГА", в якій вони становили всього 5%. Ви виявили при цьому повну недостачу відомостей про формації УСС, їхній командний склад та розміщення на Буковині, хоча пишете як „учасник і очевидець". Тому Ви невірно висвітлили деякі події. В одному я погоджуюся з Вами, а саме, що пісню: „Ой та зажурилися стрільці січовії" співали не тільки УСС-и, але й уся наша геройська УГА як свою. Це правда і сам автор її УСС Р. Купчинський, складав її не для УСС-ів, а для УГА.

Але що спонукало Вас, Пане Докторе, так очорнювати нашу першу від часів Мазепи військову формацію, що кров'ю засвідчила свою вірність і жертвенну любов до України? І чому саме тепер, у найтяжчій хвилині нашого загальнонаціонального, як і особистого життя кожного з нас, Ви намагаєтеся кинути пляму на те, що нам, колишнім УСС-ам, найдорожче — на наше добре імя? Воно ж є сьогодні єдиним нашим скарбом, який кожний з нас може дітям своїм у спадщині передати! Чому Ви відсуджуєте нас від того, чим ми сьогодні гордимося, від нашої вояцької моралі, яку нам навіть вороги признавали?

Ви повинні зрозуміти, що ми не можемо мовчки перейти попри Ваші найтяжчі закиди, які можна взагалі зробити військовій формації. Ми мусимо їх спростувати хочби тому, щоб стати в обороні тих наших Товаришів Зброї, а між ними й незабутнього нашого Дм. Вітовського — які вже не промовлять за себе. Нас тут на вигнанні всього нецілих півтора сотні. Це вже мабуть останні могікани колишнього Легіону УСС. Усіх нас єднає давнє братерство Зброї водну родину, не зважаючи на ріжниці наших партійно-політичних переконань. І ми, хоч не молоді вже, не сидимо із заложеними руками, але працюємо в умовинах, які Вам, Пане Докторе, навіть усні не ввижалися.

І ось я в імені нашої стрілецької родини, на вигнанні як колишній команлант Коша УСС-ів та один з тих, що приготовляли наш Листопадовий Зрив, забираю слово, щоб опрокинути Ваші обвинувачення. Незабаром я матиму змогу ширше про це писати. А покищо відповідаю на Ваші конкретні закиди.

Зачну від леґенди про участь УСС-ів у Листопадовім Зриві, якою Ви мотивуєте свій виступ. Дозвольте мені, Пане Доктере, завважити, що Ви вломлюєтеся в отворені двері. Ніхто з УСС-ів, ані хтонебудь інший ніколи ні словом ні на письмі не згадував про те, що перевороту у Львові доконали УСС-и. Ця леґенда „втерлася" виключно у Вашій уяві. А про те, як воно насправді було, послухайте ось що:

На початку жовтня 1918 р. переїхала група УСС під командою Василя Вишиваного з України (Єлисаветського повіту) на Буковину. Вона складалася з польового куріня, Вишколу та Коша. Булава групи і Вишкіл, на чолі якого стояв сотник Микитка, осіли в Чернівцях; польові сотні розкинено по бесарабському фронті для його охорони. На постій Коша назначено м. Вижницю над Черемошем при самому кордоні Галичини. Команду Коша вів я від самого початку його існування.

Незабаром по нашім переїзді дістав я заклик з Народної Концелярії за підписом Д-ра Ст. Барана прибути до Львова для обговорення важних справ. Такий самий заклик дістав чотар д-р М. Новаківський. Від д-ра Барана ми почули, що у Львові в порозумінні з політичним проводом утворився наш тайний Військовий Комітет, який має підготовляти переворот у відповіднім моменті (на випадок розвалу Австрії) та захопити владу. Наш Політичний Провід мав рівночасно приготовити Уряд, який проголосив би Українську Народню Республику на поселених українцями землях Австрії. На питання, чи я схотів би взяти участь у праці Військового Комітету, я відповів, що мої обовязки в Коші не дають мені змоги вибувати з місця постою на довший час. Але я готовий тісно співпрацювати з Комітетом. Від того часу я не переривав звязку з Військовим Комітетом і виконував усі його доручення. На постійних членів Військового Комітету я запропонував таких старшин УСС, яких обовязки на це допускали. Тоді були згадані імена чот. д-ра В. Старосольського та хор. Дм. Паліїва. Не тямлю, чи тоді було згадане імя сотн. Дм. Вітовського. Мабуть так.

Тимчасом УСС-и були на Буковині — а я як б. командант Коша стверджую, що Ваші слова бутьтоби УСС-и не виявили послуху своїй новоутвореній владі і на якійсь там „чорній раді" наміряли вибрати Василя Вишиваного королем Галичини, — не відповідають дійсному станові речі. Також, відомий історик і коментатор наших визвольнихз магань Осип Думин у своєму великому творі п. з. „Історія Леґіону Українських Січових Стрільців" (І. т. 265 стор.) не згадує нічого про „чорну раду" УСС, яка після Вас мала б тоді, на Буковині „плянувати проголошення Василя Вишиваного королем Галичини" (!!?). Навпаки, О. Думин наводить у своїй історії Леґіону УСС це, що УСС підчас свого побуту на Буковині серіозно підготовлялися до Листопадового Зриву, — що між львівським Народним Комітетом і тайним старшинським гуртком у Львові а гуртом старшин і підстаршин УСС відбувалася жива виміна думок у якій Д-р В. Старосольський і я намічували пляни акції. Львівський гурток старшин наміряв назначити сотн. УСС Дмитра Вітовського провідником задуманого перевороту — причому Леґіону не треба було тим вибором „пригласкувати", бо спершу комантантом Українських Збройних Сил мав станути Василь Вишиваний, що було потрібне для спровадження Леґіону УСС з Буковини до Львова. Фактично збори старшин УСС були проти В. Вишиваного (гл. О. Кузьма: Листопадові дні, Львів 1931 р. ст. 46) і визначили комантантом акції старшину УСС. — Однак Відень не дав своєї згоди на перенесення Леґіону з Буковини до Львова, щоб не дразнити поляків.

Супроти цього треба було ділати інакше і дня 12. Х. 1918 р. гурток львівських старшин перемінився в Український Військовий Комітет, до складу якого побіч пор. УСС д-ра В. Старосольського увійшов ще хор. УСС Дмитро Паліїв. Дня 29. Х. 1918 р. приїхав до Львова сотн. УСС Дмитро Вітовський, який обняв провід над акцією листопадового перевороту і дав наказ до виступу українських збройних сил. Дня 1. листопада українське військо зайняло Львів, а Східна Галичина стала складовою частиною Західної Української Народної Республики. — У штабі, що кермував зайняттям Львова, були старшини УСС-и сот. Дм. Вітовський, сот. Сень Горук, пор. Гнатевич, пор. Цьокан, чет. Іванець та хор. Паліїв, — так, що можна сміло твердити, що мозгом, який кермував листопадовим зривом у Львові — були УСС-и. Збройні сили, які виконали зайняття Львова складалися з б. австр. вояків 15 п. п., 19 п. п., 47 сапер. куріня, 50-го вартового куріня, відділів поліції, різних відпустковців і гурта УСС-ів.

Ще ніччю з дня 31. жовтня на 1. листопада прийшов до всіх формацій Леґіону УСС на Буковині наказ Вітовського: їхати негайно до Львова. Вишкіл УСС під командуванням сот. Микитки, завагонувався, а я придучився до нього у Неполоківцях. — Як це відбувалося описує це у свойому творі п. з. „Листопадові дні" з 1931 р. на сторінках 131-132 автор б. старшина австрійської і УГА О. Кузьма, слідуюче: „коли 1. листопада 1918 р. вранці прийшов до команданта (сот. Букшованого) приказ УСС-ам їхати негайно до Львова, ціла низка несприятливих умов, витворених чинниками ворожими українській справі, станули цьому на перешкоді і припізнили виїзд на цілий день. Вже на самому початку, як тільки прийшлося рушитись з Черновець, стрінулись УСС зі саботажем місцевих залізничників, які не хотіли перевести стрілецьких потягів на головний двірець. Тоді, коли під УСС-ами **горіла земля,** так їм залежало на поспіху, уряд руху в Чернівцях вимагав від стрілецької команди письменного дозволу на виїзд. Коли усунено цю трудність, треба було дістати вантажні авта, до звоження амуніції та іншого военного матеріялу — а з браку авт звозили це все фірами. Перший транспорт УСС виїхав щойно 2. листопада. По дорозі почавши від Снятина виступав зовсім отверто саботаж польських залізничників". 3. XI. з полудня заїхав на стацію Сихів б. Львова поїзд з Вишколом УСС, зложеним з 4-ох сотень піхоти, одної сотні скорострілів і одної чети гранометчиків і мінометників. Вишколові УСС треба було здобути від поляків Перзенківку, що вони і зробили та там вже заїжджали дальші транспорти.

Щоби вірно писати участь УСС-ів у дальших боях за Львів — замало місця у цьому отвертому листі. Згадаю: бравурне здобуття Перзенківки, геройські бої з переважаючим ворогом за головний двірець у Львові, великі бої за католицький дім, — у районі вулиць Жовківської, св. Мартина, Замарстинівської, Підзамча, пошти, дирекції залізниць, наступи на кадетську школу, проломання фронту на вул. Бема і т. д.

В узнанні боєвих заслуг Українських Збройних Сил у Львові а в тім УСС Українська Національна Рада, якої членом Ви Пане Докторе теж були, оголосила в дні 5. XI. 1918 р. відозву, у якій між іншим сказано так: „висловлюємо вам найбільший подив, найглибшу подяку і найбільшу похвалу, — весь український нарід клонить перед вами голову і дивиться на вас як на свою гордість і надію. Ваше імя запише історія державного визволення українського народу золотими буквами, а грядущі покоління вільних горожан вільної України будуть вовіки величати..." Не хочу вичисляти призвищ десяток старшин і геройських стрільців УСС, що три тижні змагалися з перважаючим ворогом — за яким стояло збитою лавою ціле польське населення м. Львова.

УСС-и не твердять ані ніколи не твердили, що у листопадовому зриві у Львові тільки вони брали участь. — Полк УСС-ів, який складався з 54 старшин і 1,084 стрільців при загальній кількости Українських Збройних Сил у Львові числом 161 старшин і 4,517 стрільців, добре сповнив свій вояцький обовязок супроти Рідного Краю. А коли прийшлось їм покидати Львів, то УСС-и грозили (напр. залога цитаделі), що проти приказу останут на своїй позиції та що в критичному випадку, висадять себе у повітря — бо такої ганьби УСС-и не переживуть (О. Кузьма „Листоп. дні" стор. 424-425).

На загал Леґіон УСС дав нашій молодій Державі біля 3,000 крісів. Він став осередком нашої УГА та передав їй свою організацію як зразок, свою військову термінологію й свій 4-літний военний досвід. По залишенні Львова цей Леґіон став центральною формацією Групи „Схід", з якої утворено пізніше 2. Гал. Корпус під командою пізнішого генерала Тарнавського. Тоді Леґіон розгорнувся у самостійну Бригаду УСС і в тім виді пройшов разом з нашою УГА всі страхіття відступу за Збруч і чотирокутника смерти та здесяткований сипняком, виснажений останньою спробою визволення Батьківщини від армій Пілсудского, стер свої крила в нерівному бою, як журавлі у відомій стрілецькій пісні.

Так виглядає наша стрілецька правда, Пане Докторе! Яка ж вона відмінна від Вашої легенди.

Ще кілька слів про „розполітикування стрільців у Коші". Ви маєте рацію, — ми були розполітиковані і то дуже. І не тільки в Коші, а й у всіх формаціях. Ми були наскрізь політичною військовою організацією. За таку саме організацію вважали наш Леґіон і чужинці. Ми пильно й безперервно стежили за політичним становищем нашої справи, реаґували на різні політичні потягнення австрійських цісарів (Франц-Йосифа й Карла) і австр. уряду. Це Вам, Пане Докторе, повинно бути добре відоме. Бо ж і між УСС-ами та нашим Політичним Проводом бували також непорозуміння. Одначе Ви не заперечите цього, що УСС-и ні разу не бунтувалися проти свого Політ. Проводу й в серійозних моментах відкликалися до нього та підчинялися його опінії. (Тут маю на думці м. і. наш зїзд нотаблів у Відні з липня 1917 р.).

На кінець мала заувага: Колись Ви, Пане Докторе, у своїй статті п. з. „Новітня Січ" у збірці „УСС в Карпатах" в 1915 р. писали таке: „Як небудь скінчиться для нас оця велика війна, — щонебудь вона принесе нам як народові — бодай частинне визволення чи дальшу ще завзятішу щоденну боротьбу за права народу, **почин УСС-ів** залишиться в нашій історії як крі́ваве свідоцтво непередавнених прав нашого народу на волю, на державну самостійність, доказ нерозривности наших визвольних змагань із величною державною думкою Хмельницького, Дорошенка і Мазепи — як перший лист історії новітніх зривів нашого народу за волю".

Так писали Ви колись, — а нині... Як то зміняються часи... зміняються погляди!

Прийміть Пане Докторе, вислови моєї до Вас пошани.

Д-р Никифор Гірняк,
Головний Секретар Ц. П. У. Е.

Авгсбург, в грудні 1947 р.

LIGHT OF HOPE—The eyes of this orphaned European girl reveal her trust that American friends will save her from starvation. You can share in helping to save millions of hungry children in war-torn lands by contributing to the Crusade for Children of American Overseas Aid-United Nations Appeal for Children, 39 Broadway, New York 6, N. Y.

Тиждень української культури

Спочатком лютого відбулася в Мюнхені з почину дир. Романа Смука і в порозумінні з головою представництва української еміграції нарада в справі улаштування „Тижня української культури і мистецтва". Метою того тижня є познайомити передусім неукраїнський загал, а особливо американські кола в Німеччині, з українськими культурними надбаннями на еміграції. Це важне особливо сьогодні, коли йдуть приготови до масового переселення. Цей Тиждень вирішено влаштувати в першій половині квітня в Мюнхені й опісля в Франкфурті, головному осідку американської окупаційної влади в Німеччині. У звязку з тим вибрано діловий комітет, у склад якого входять визначні мистці, актори і музики. Всі виступи відбуватимуться під патронатом З У А Д Комітету. Образотворчі мистці вже мають улаштовану виставку своїх праць у Регенсбурґу, звідки, після доповнення, вона буде перевезена до вищезгаданих міст, що в них буде влаштований Тиждень. Після цього найцінніші твори будуть перевезені на проєктовану виставку в Америці.

Як працювало Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові

(Продовження зі стор. 2-гої).

Само НТШ є поділене на три головні секції, що гуртують вчених трьох головних галузей людського знання, а саме на Секцію Історично-Філософічну, Секцію Філологічну та Секцію Математично-Природничо-Лікарську. Кожна секція має свою управу зложену зі самих дійсних членів та головну управу цілого товариства, що веде начальний нагляд не тільки над науковою працею, але також веде адміністрацію Товариства. Тому до Головної Управи НТШ можуть входити також звичайні члени, а тільки президент установи все мусить бути дійсним членом.

Кожна секція може творити таку скількість комісій, яка є потрібна для успішного ведення наукових дослідів. Головою Комісії мусить бути дійсний член, членами співробітниками можуть бути також звичайні члени. Число комісій є вказівкою активности тої чи другої секції.

Головним науковим органом НТШ були „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка"; кожна секція видавала свої Наукові Збірники та окремі публікації своїх комісій. До року 1939 НТШ видало 156 томів Записок, а понад триста томів інших наукових публікацій, так, що загальне число виданих томів доходило до 500.

Секції та Головна Управа іменували дійсними членами не тільки українців з цілої України, але також визначних вчених чужинців заслужених для української науки або прихильних для української науки. В році 1939 біля одну третину всіх дійсних членів творили чужинці. В Америці дійсним членом НТШ є неукраїнець проф. Алберт Айнштайн, світової слави математик, тепер професор у Принстон університеті.

НТЩ вже від року 1892 пореорганізувалося на взір академій наук інших народів, одначе формально назви академії наук не носило, хоч своєю науковою працею та повагою добутою серед наукового світу українське НТШ рівналося академіям наук. Тому часто у нас НТШ називали нетитулованою або некоронованою академією наук.

НТШ було б вже давно добуло титул академії наук, коли б не політичні обставини, серед яких приходилося жити українському народови. За часів Австрії наукова установа, що мала носити титул академії наук, мусіла мати за свого протектора когось із цісарського роду Габсбурґів, що нам до першої світової війни осягнути не було так легко. За польських часів появився окремий закон в Польщі, який говорив, що в Польщі може бути тільки одна академія наук і нею була Польська Академія Наук в Кракові.

Продовж свого 75-літного існування НТШ, як кожна наукова установа, мало свої періоди кращого розвою, мало теж періоди менше динамічного розвою, що залежні були не тільки від талановитости та працьовитости проводу та співробітників установи, але також від політичних обставин. (Докінчення буде).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу. виповнити оцей блянкет, подаючи доконче с т а р у й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.

Імя й призвище .... Ч. від......

Стара адреса ....

Нова адреса ....

....

ВЕСНА ІДЕ!—Це шкільні діти в Вилсборо, Англія, спішать на поле обробляти городи під городовину, яку прийдеться скоро садити, бо цього року заповідається рання весна.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

Цьогорічна коляда.

Дня 18. січня відбулись в У. Н. Домі річні збори Бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союзу. По вичерпанню відділових справ громадянин М. Добромильський порушив справу допомоги для скитальців. Члениці, котрі були присутні на зборах, відчули недолю бідних людей і самі зголосились піти з колядою. Також жіноче Тов. Любов, від. 373 У. Н. Союзу, вислало своїх членок і так ми пішли разом і виконали важний обовязок.

Колядувати ходили такі особи: Марія Круховська, Катерина Якимів, Варвара Хлопак, Параня Щуплик, Текля Лесів, Текля Єзуско.

Коляду зложили такі товариства і особи: Бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союзу $25; Жін. Тов. Любов, від. 373 У. Н. Союзу $25; Самостійне Бр. Преч. Діви Марії $20; М. Добромильський $10; М. Парк $8; по $5: Тов. Зап. Січ, від. У. Р. Союзу, М. Кульчицький, А. Грамоцька, І. Добромильський, М. Добромильський (мол)., С. Гирмич, А. Кондрат, М. Круховський В. Кокорудз, Т. Шпить, В. Паращак, М. Ґрекі, Й. Хлопак, Дж. Маґац, В. Мушеник; по $3: о. В. Беньо, І. Любчин, Г. Луцуняк; по $2: Я. Ґресько, Й. Павловський, Ф. Пристай, К. Томчак, Ґ. Федина, Й. Ґресько, В. Логуш, П. Грамоцький, Г. Парк, К. Якимів, В. Голдак, І. Паращак, І. Чулик, Е. Марцінковський, В. Хрунь, П. Гудима, В. Петришин, О. Єзуско, Т. Єзуско, М. Бартіш, Д. Ялечко, Г. Криса, Т. Робак, К. Гатлан, М. Тальович, П. Трунько; І. Голдак $1.65; М. Федчак $1.50; по $1: І. Подаба, І. Бемба Й. Сопко, С. Вайс, Ю. Василка, О. Хлопак, І. Гаргаля, М. Слоньский, Ф. Чура, Ю. Білик, М. Паращак, С. Степяк, М. Федина, А. Савілька, Ф. Федак, І. Медич, М. Поцілуйко, А. Ялечко, М. Маґац, А. Криса, М. Ружицький, А. Топоринська, А. Паращак, А. Хомик, О. Копач, А. Заслоцька, І. Василюка, В. Нищий, І. Грацоцький, І. Пилипчук, М. Голдак, М. Сопко, Доч. Марцінковських, О. Хучинський, Ю. Подольський, А. Коропецька, В. Гук, Т. Репа, М. Якимів, М. Дмитришин, М. Лужецький, А. Мекфарленд, О. Скил, Й. Ґресько, мол., І. Єзуско, М. Чулик, І. Була, І. Салабай, А. Сокальська, І. Стефанів, Т. Лужецька, Н. Кузів, С. Василюк, М. Литвицька, М. Івасишин, П. Ярема, Т. Лесь, Т. Матросик, М. Лесько, А. Синишин, Ю. Костецька, Г. Сасик, Г. Пильц, Г. Кундиревич, Ю. Миреск, Ф. Стар, С. Костецкий, Я. Нищий, І. Андибур, М. Пристай, І. Чура, П. Василюка. Дрібними $1.75. Усеї коляди було $309.-90.

Дня 7 лютого відбувся похорон пок. Олекси Грамоцького. По похороні зійшлись родина і приятелі до галі У. Н. Дому, щоб помянути покійного не злим словом, а що покійний Олекса за життя любив жертвувати на бідних, то й родина та приятелі пішли за його прикладом і зложили жертву на скитальців в сумі $58.

Вдова сердечно дякує всім, що так примірно пошанували память по її Покійнім мужу. Знов ми, колядники, дякуємо всім жертводавцям, що так щедро жертвували на таку важну справу, а також щиро дякуємо п. Добромильскому, що лишив свій бизнес, а нас возив по Медісон, де також ніхто нам не відмовив жертви. Ми далі збираємо жертви на ліки для вояків УПА. Просимо зложити жертву на руки когось з колядників. Коляду і збірку з похорону в сумі $364.90 вислано до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

На похороні бл. п. О. Грамоцького жертвували: А. Грамоцька $10; по $5: В. Щупля, В. Паращк; по $2: П. Гудима, П. Ярема, М. Добромильський, М. Круховська, М. Коваль, М. Ґресько, М. Кирис; по $1: О. Хучинський, М. Парк, В. Голдак, І. Паращак, П. Грамоцький М. Дмитришин, І. Грамоцький, І. Круттіс, К. Андибур, М. Литвицка, С. Керейдо, К. Томчак, В. Гук, Й. Хлопак, М. Маґанц, М. Паращак, Ф. Пристай, М. Василюка, І. Василюка, С. Маґац, Т. Лесь, Й. Матросик, І. Лопчик, І. Була.

Т. Єзуско.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Із коляди на скитальників

Глени і членкині Українського Американського Допомогового Комітеу в Рачестер на своїх місячних зборах рішили піти по коляді та зібрати відповідну суму на поміч скитальникам. Та, як усім нам відомо цьогорічна зима досить гостра, тому охочих колядувати небагато зголосилося. Вкінці із цих, що зголосилися і були вписані у листу не всі пішли колядувати. Намічену працю мусіли виконати найбільш завзяті й витревалі одиниці, що привикли до посвяти і труду. Без цих прикмет і відданости гуманітарній справі не можлива ніяка акція. Щоби дати поміч ближньому певна горстка людей мусить потрудитися, не одно витерпіти, а найважніше жертвувати.

Рачестерські українці приймали колядників дуже ввічливо, як це звичайно водиться серед українського народу, без ріжниці у якій части світу він живе. Про цій нагоді зазначу, що стара еміграція не затратила своїх святочних традицій і намагається святкувати по давному, хоч натрапляє на всякі трудноші, звязані з окруженням і обставинами щоденного життя. Молода ґенерація також бере активну участь у нашому житті й любить свої, батьківські звичаї. Та щоб її придержати на будуче при свойому народі й церкві, таки треба нам святкувати наші головні свята разом з американцями, бо тоді не буде вона відчужуватись і переходити до інших церков. Доголітний досвід і саме життя каже нам так поступати. Щоби дальше не відбігати від властивої справи подаю імена організацій і подиноких жертводавців.

По $10 зложили: М. Пічак, Д-р Ст. Сукованченко, Д. Матковський, Р. Шереліц, Бр. св. Йосафата, від. 217 УНС; по $5: Запорозька Січ, від. 367, Укр. Нар. Дім при Джозеф Ев., від. 316, Український Дім (на Ґудман), Український Клюб (при Вілсон Ст.), М. Юрків, Сестр. Пресв. Богородиці, від. 36, М. Пукіш, І. Головка, А. Мендик, Дж. Севіх, С. Микульський, С. Півторак, П. Бонашевський, Г. Ткачук, М. Костів, І. Манець, Р. Гладук, К. Шевчук, В. Андріїв, А. Задорецький; І. Бойчук $4.25; по $4: М. Струтинська, Я. Гривнак; по $3: І. Ґуран, В. Чорненький, В. Гранковський, А. Бабій, А. Ланяк, о. В. Турула, В. Дорофей, П. Гранковський, Т. Якимович, М. Захарків, І. Морган; М. Мельник $2.50; по $2: М. Швець, М. Онуфрик, М. Дашкевич, А. Войціховська, С. Сверида, О. Гаврись, М. Мельник, І. Гранковський, Т. Федчишин, Н. Швець, Н. Гарасимчук, А. Климців, Н. Онуфрик, П. Крик, І. Сорохтей, І. Швець, М. Яніцкий, П. Гранковський, І. Ґродзік ,М. Булавинець, І. Луцишн, М. Пітулей, М. Гик, М. Плюта, Н. Головка, П. Псюк, І. Клодзінський, І. Ґродзік, С. Берис, С. Данилишин, В. Билей, А. Романський, Г. Андрусів, Д. Палучак, А. Черевата, С. Соколовський, В. Панчишин, М. Мархович, І. Лялька, Р. Кушляк, І. Деркач, Я. Тимків, В. Пригода, Р. Пристай, Н. Петровський, І. Теребушка, Е. Ґерула, Г. Стречел, І. Чорненький, Ф. Смит, Н. Чорненький, К. Грицак, Г. Тихий, Р. Смольська, І. Качмар, С. Николайко, С. Пригода, К. Андрусів, С. Матвійшив, А. Іванів, П. Заяць, Ф. Шурґот, К. Воробецх, М. Сокільський;

По $1: А. Гривнак, І. Кушлик, Н. Паснак, Н. Савульський, В. Британ, П. Паснак, Ф. Голод, М. Николайко, І. Тенга, А. Цимбаліста, А. Пастернак, Ю. Шерлецька, С. Дармоць, М. Мисюра, І. Рудий, М. Петрів, А. Декар, С. Пухір, І. Пукіш, С. Ходак, М. Стеркулич, В. Довгун, М. Ходак, А. Майлек, Т. Базів, М. Бойко, Н. Василишин, І. Тиханевич, В. Петрів, Т. Озарів, Я. Дмітрів, С. Тимчишин, А. Прокопів Ю. Андреїв, С. Пришляк, О. Олексин, Т. Кравець, Т. Куций, Д. Даців, Д. Ковбель, М. Квасниця, Н. Демкавич, І. Сверида, К. Крук, М. Чорненька, М. Танька, З. Гаврилів, М. Кузьмик, М. Бащук, М. Розак, Т. Кубарич, Ф. Сенаґурський, Н. Ненаґурський, І. Сенаґурський, Г. Майка, М. Рудий, Ф. Чудак, О. Луцик, Л. Романів, О. Зарецький, Д. Рибак, Р. Лаврів, І. Кубарич, М. Чайчук, Л. Кузьмик, П. Колковський, К. Дорофей, В. Гусар, О. Сорохтей, І. Нещук, К. Гнатів, М. Логід, Р. Лаврів, І. Булавинець, Б. Гарбуз, К. Бардашевська, О. Коральчук, І. Вовкович.

Загальної збірки з коляди, (включно із дрібними т. є понище одного доляра) було $408.

Колиб ще хто з громадян хотів додати до сьогорічної коляди, то прошу доручити касієрові Доп. Комітету. Такі жертви проголоситься другим разом. Цим, яких нині проголошено Допомоговий Комітет в імени скитальників і сиріт складає щиру подяку

Колядували слідуючі: Марія Чорненька, Ольга Ґуран, К. Шевчук, Анд. Задорецький, Р. Гладун, Вол. Чорненький, І. Бойчук, І. Деркач, Я. Півторак, В. Гранковський, А. Гривнак, Гр. Булавинець.

Секретар Допомогового Комітету.

НОВИЙ СОВЄТСЬКИЙ ПОСОЛ В КИТАЮ.

Нанкінґ, 25. лютого. Китайські урядові кола потвердили сьогодні офіціяльно вістку з Москви про призначення ген. Н. В. Рошіна новим совєтським послом при китайському уряді, на місце Аполона Петрова, що з кінцем минулого року виїхав до Москви на відпустку. Зі совєтського боку заперечують поголоски про совєтське бажання посередничати в китайській громадянській війні.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ВІД РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

З нормалізацією поштових звязків між Америкою та европейським континентом, Редакція і Адміністрація „Свободи" одержують від українців з европейських країн щораз більше листів в найрізноматніших справах, які часто не мають нічого спільного ані з редакцією ані з адміністрацією часопису. Не маючи прямо фізичної можности відповідати на ці всі листи окремо, Редакція і Адміністрація „Свободи" подають до відома:

1. Всі листи, переслані на адресу „Свободи" в справах, які не належать до її компетенції, чи засягу її діяння, відсилається до тих установ і комітетів, які заторкненими в листі справами занимаються. Тут належать насамеред справи розшуків рідних, допомоги, інтервенції і т. п. Ці листи пересилається звичайно Допомоговому Комітетові у Филаделфії, не даючи на них відповіді. Тому що таке посередництво забирає багато часу і вимагає окремої праці, в інтересі всіх авторів таких листів є висилати їх найрадше відразу по призначенні: Листи в допомогових справах та в справі розшуків пересилати на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa. (U. S. A.). В політичних справах писати до: Ukrainian Congress Committee of America, P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y.

2 Редакція не звертає, ані не веде переписки на тему пересланих, але незамовлених і невикористаних газетних матеріялів, статей, кореспонденцій і т. п. Не звертається теж використаних рукописів.

3. Усіх тих, які зголошуються на постійних співробітників, чи кореспондентів, Редакція зберігає в своєму реєстрі, але не веде з ними переписки, якщо не думає з пороблених пропозицій користати.

4. Прохається не висилати документів, ані вартісних паперів; Редакція і Адміністрація не перебирають за них відповідальности.

5. Адміністрація не перебирає зобовязань за переслані, але незамовлені книжки, журнали і т. п. Часто трапляється, що европейські видавництва самі надсилають книжки, виставляючи рівночасно рахунок. За незамовлені книжки Адміністрація не платить готівкою., як теж не звертає їх, з огляду на кошта пересилки. Надіслані вже в той спосіб книжки проголошено в газеті до прдоажі і рахунок за них буде вирівняний тільки якщо і вміру того, як книжки будуть продані. При цьому треба додати, що зазначена на европейських виданнях ціна не стоїть в жодній пропорції до місцевого книжкового ринку.

6. Переслані оказійні числа, чи для обміну — полагоджується звичайним порядком.

7. Адміністрація не веде переписки і не відповідає на листи в справах, які до неї не належать.

8. Справи Редакції і Адміністрації „Свободи" прохається вважати за дві окремі справи, і полагоджувати їх окремими листами, або бодай окремими картками в одному листі. Це відноситься теж і до місцевої переписки.

Редакція і Адміністрація „Свободи" полагодили досі сотні і тисячі листів з Европи теж в справах, які до них не належать, не жаліючи на це ані труду ані гроша, якщо це було необхідне. Проте, це не можливо продовжувати на довшу мету, тимбільше при відносно наладнаних вже поштових звязках між американським і европейським континентами та при чіткому визначенні завдань і засягу діяння редакцій та пооднноких громадських допомогових і політичних Комітетів. Виселка листа на правильну адресу до одного, чи другого Комітету, дає теж більшу запоруку на його полагодження.

Усім авторам листів з Европи пригадується, щоби чітко і виразно писали свої адреси, найрадше друкованими літерами.

Редакція і Адміністрація „Свободи".

„Третя революція"

(Докінчення зі стор. 2.)

голову і дивився на неї. У присмерках, що ґусли й насувалися, він виразно бачив блідоту її обличчя, зморщки і погаслі очі. Він згадав колишню Марточку на станції й себе. Там почалося їхнє тихе кохання на платформі, коли гаснули ліхтарі після вечірнього потягу. Потім вона родила дітей, а він працював. Життя було таке гарне... Він затулив обличчя руками, припав до матрацу й заплакав голосно, як ображена дитина, хлипаючи й захлинаючись.

Повернувся Колька.

— Кришка. Повезли — сказав він.

Почувши, як плаче батько, він спинився, В батькових стогонах він уперше відчув глибоке гнітюче горе. Він поляскав батька рукою по плечі:

— Папко, брось! Ну, забрали — й хай. Велике діло — проживем. Будемо вдвох робити... Папко! — Він подумав і додав:

— Службу покинь. Будемо спекулянчити. Компанію наберемо. Не плач!

Він справді почував себе бадьоро. Батько й мама, що командували ним раз-у-раз, тепер такі безпорадні. Він візьметься до праці, годі вчитись і байдикувати! Тепер такий час, що коли не подбаєш за себе, то й помирай. Та й батьки вже старі. Важливість хвилини надавала йому спокою і певности.

— От ви й не подивились, що сталось. Де сірники?

Колька здобув десь сірники, взяв каґанця й розпочав господарські оглядини.

— Тарілка... спідниця... моя сорочка... — бубонів він десь.

Андрій Петрович тим часом прибрав у своїй кімнаті. Всі книжки знову лежали на своїх місцях, ліжко застелено, сміття заметено. Старий запалив моргалку й оглянув хату. Вона була убога, а бадьора.

За бурхливих подій цього дня він утратив тільки шапку свою—вона вподобалась, — та склянку. Але він мав ще картуза та глиняний кухлик і не вбачав нічого небезпечного в свойому становищі.

За цей день вийшло ще газет. На друковане слово проголошено волю — от з'явилися газети всіх напрямків. Це був несподіваний розцвіт преси, коли за десять верстов від міста лунали бої.

Андрій Петрович поволі проглядав їх. Вони цікаві були своєю одномонітністю, — кожен запевняв, що саме він є найбільший приятель народові, й тільки він має ліки зробити його щасливим.

— От, — думав старий, — які гарні рецепти, і як багато вмирає від них людей.

1925.

(Кінець.)

СОВЄТСЬКО-ЄГИПЕТСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

Каїро, 25. лютого. (ЮП). — Сьогодні тут повідомлено про остаточне закінчення совєтсько - єгипетських торговельних переговорів в справі торговельного договору між обома країнами. Совєти мали б доставити Єгиптові 211,000 тон збіжжя і в заміну одержати 38,000 тон бавовни.

ПОШИРЮЙТЕ „СВОБОДУ".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Повідомляємо членів Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, що квартальні збори відбудуться в неділю, 7. березня, в годині 2. попол. Обовязком всіх членів єприйти на означений час, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. Пригадуємо, що кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу продовжується. Тож хто має діти чи внуки, хай випише до своєї рідної Союзової родини. — Уряд.

БРУКЛИН, Н. Й. — Збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться 5. березня, в год. 8. ввечір, в У. Н. Домі, 216 Ґренд ул. Просимо всіх членів конче прийти, бо є багато важних справ до полагодження., — М. Кіт. рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ

ТРУХ МИКАЛА зі села Журавно, повіт Стрий, пошукує свого стрийка **ТРУХА ПЕТРА і ТРУХА ФЕДОРА.** По ближчі інформації зголошуватись на адресу:
ВОЛОДИМИР СИВАНИК
276 Indiana St., Union, N. J.

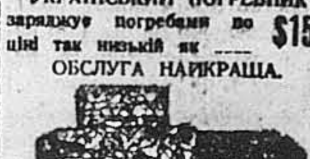
ПОЛІВКО, котрий тепер перебуває в Ню Йорку, пошукує свог брата, або його рідню, котрий виїхав до Америки перед 1. світовою війною з м. Ніжина, губернії Чернигівської. Хто проп него знає, або він сам, хай пише:
POLIVKO
283 Pleasant Ave., New York, N. Y.

АНАСТАЗІЯ КОЛОСОВСЬКА, дочка Анни, з дому Бренич, зі села Сопіт, повіт Стрий, пошукує рідного вуйка,
ІВАНА БРЕНИЧ.
Прошу відгукнутися на адресу:
ПОЛИВКА Е.
283 Pleasant Ave., New York,, N. Y.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.
Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то **хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.**

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1795. Ударемнений напад.

Коли Тарзан підтягав свою жінку на дерево, Крас дбайливо прицілився.

Одначе, коли він стріляв, Педро вхопив руку проводира, думаючи, що він бачить чудо.

Куля пролетіла ледви кілька цалів від Джени.

Розлючений волоцюга вхопив забобонного товариша.